

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 5. svečana 1869.

List 6.

Vihar na morji.

Slovo je že solnce večerno jemalo,
Ko Jezus z učenci se v čolnič podá;
Od govorov truden, objame zlo kmalo
Ga spanje, čeravno mu postlja so tla.
Je sveto telo sedaj pókoj vživalo,
Al duša njegova, kot prav'ga Boga.
Je bđela in čula po zemlji vsestransko
In v rajú vživala vso čast veličansko.

Učenci v čolniču krog njega so zbrani,
Zamaknjen v Gospoda natore je vsak,
Obličje njegovo zgolj milost jim znani,
Očetu naj boljšemu zdi se enak,
Ki nikdar se dela in truda ne brani,
Osrečit' otroke, — rešiti napak;
Njegova objemlje jih skerb ljubeznjiva
Še clo, kadar v mirnemu spanji počiva.

Obhajale serca njih misli so take,
Ko čolnič na morji visokem stoji;
Al zdajci zagledajo temne oblake,
V daljavi se bliška in grom zadoni,
Nevarnost se bliža, ki ni ji enake
Na suhem; — al Jezus ne čuje, on spi; —
Valovje serdito že v čolnič udarja,
Podéno z močjó pogublji'ga viharja.

Velika je sila, oh! nade nobene; —
Čolnič kakor tica po zraki letí,
Vihar strahoviti ga meče, — zažene,
Na kviško, v globino, — pogin mu protí!
Od neba pa vdarjajo strele ognjene,
Penčéce valovje grozivno verši, —
Odpira, oh strašno! se brezdno že zanje;
Pa njih Učenika obdaja še spanje.

In hujše in hujše nevihta nastaja,
Strašnejše doní gromoviti odglas;
Ves trud je zastonj priveslati do kraja, —
Razkačena voda je živi dokaz; —
Al Jezusa sladko še spanje obdaja. —
Zbuditi ga moramo, zadnji je čas . . .
„Otni nas, Gospod!“ — enoglasno so vpili, —
„Valovi nas bodo v morjé pogreznili!“ —

„O vi maloverni, zakaj ste boječi!“
Je vstavši posvaril učence On zdaj,
Čemu trepetate v tej mali nesreči,
Ne veste li, kdo jo poslal je v ta kraj?
O naj bi že upanje vaše b'lo večí!
Vam mar je neznano, od kod sem in kaj?
Potihni, vihar, in vsa morská togota!
Ti zapovedujem, — nastani tihota!“

In glej! ko bi trenil, morjé prej serdito
Na dano povelje ne gane se več,
Vihar ves potihne, — nebó je odkrito, —
Oblaki in grom, vsa nevihta je preč;
Na jasnem oboku pa zvezd čudovito
Število zasveti in mesec blišéč;
Po Mojstroví vsegamogočni besedí
Nebó in morjé spet v naj lepšem je redí.

Učencem pa — viditi čudo to novo,
S stermejem in strahom njih serca navdá;
Spoznajo veliko oblast Jezusovo
Zdaj vnovič, da res je Mesija svetá;
Slavijo preserčno vsi milost njegovo —
Čudé se vprašujejo: „Kdo je le-ta?
Ki morje serdito podložno ga čuje
Vetrovom, viharju ki zapoveduje?“ —

To morje nemirno je tvoje življenje,
In čolnič sercé, o preljubi kristjan!
Valovje pa britke težave, terpljenje,
Ki moraš prenašati vsaki ga dan.
Grom, strele, vihar je hudó poželenje,
Svet zlobni in satan: o bodi serčan!
Vojskuj se nevtrudno, ker krona je draga,
Če z Jezusom združen si, — tvoja bo zmaga.

Le živo vanj veruj, in upno ga prosi
Po zgledu učencev: „otni me Gospod!
Ti s svojo mi milostjo serce porosi,
Da bije v ljubezni le Tebi povsod,
Da z zvestim boj'vanjem na Tvojo goró si
Prislužim dospeti, ko šel bom od tod,
V mesto prekrasno mirú, radovanja,
Kjer ni več nevihte, in ne bojevanja.

Radoslav.

Katoliška družba na Kranjskem.

Nar večí družba na zemlji je katoliška cerkev, Kri-
stusova skrivnostna nevesta, katero je ljubil in sam sebe
za njo dal, da bi jo posvetil, — ktera nima ne madeža
ne gerbe ali kaj enacega, temuč je sveta in neoma-
dežana. Ta cerkev, rojena iz Jezusove odperte strani,
je nebeško kraljestvo na zemlji, ki je iz malega zerna
postalo košato, mogočno drevo, in je ko dober kvas
prešinila vse dele testa. Ona je vsim očitno in odperto
mesto, na goro postavljeno, ki shranuje za vse čase čisto
Kristusovo resnico in delo odrešenja ter kaže vsim edino
pravo pot in daje potrebno pomoč za srečno večnost.
Kakor ni zveličanja razun v Jezusovem imenu, tako ga
ni zunaj njegove edine cerkve, ker le nji veljá obljava
božjega Ženina: Glej, jaz sem z vami do konca
sveta; — in njegova beseda: Kdor vas posluša,
mene posluša; in: kdor cerkve ne posluša,
naj ti bo kakor nevernik.

Kako srečen si slovenski narod, da si skorej brez
izločka v katoliški cerkvi, ki te kot mila mati osker-
buje na popotovanji skoz dolino solz od rojstva do smerti!
O mesto Božje, boljši Jeruzalem, naj mi zastane serce,
ako bi tebe ne ljubilo, naj omolkne moj jezik, ako bi
tvoje slave ne oznanoval!

V ti veliki družbi katoliške cerkve so pa bile ob
vseh časih še posebne društva, in sicer nekaj zavoljo po-
sebnih namenov, ktere doseči so se zbirali in družili verni,
da bi ložej z zedinjeno močjo svoj namen dosegali; nekaj
sploh zavoljo spoznanja in občutenja lastne posamezne

slabosti, da bi se v družbi ojačili zoper različne nevarnosti in okrepečali za vse dobro in pobožno. In kako bi se ne bilo to godilo? sej je že človeški natori lastno in potrebno v društvu živeti, da težave in dobrote z drugimi deli; sej si vsak išče in želi taci, ki so z njim enacih misel in želja; sej je to lastnost prave ljubezni, da edini in družni, le sovraštvu in zamerza loči in razdira. Iz taci vzrokov so se že v prvih stoletjih keršanske vere, kakor nam cerkvena zgodovina priča, napravljale društva in naprave za revne in sirote, za bolne in ptuje, ter rodile nar lepši sad keršanske ljubezni. Tako so se pobožni zbirali v samostanih doseči veči popolnost po evangeljskih svetih, in skazovati obilniši sv. ljubezen v dušnih in telesnih delih usmiljenja. Drugi pa, ki so med svetom ostali in so tudi želeli posebnih pomočkov za veči pobožnost, so se vpisovali v posebne mnogoverstne bratovšine, ki so bile zmiraj rodovitne mladike na drevesu katoliške cerkve. Z neizbrisljivimi čerkami je v cerkveni zgodovini zapisan obilen in mnogoteri sad, ki so ga rodile različne cerkvene društva ob vsih časih, in ga bodo rodile, dokler bo živa vera in delavna ljubezen napolnovala serca vernih. Sej vidimo, da se tudi svetni ljudje družijo, da ložej dosegaajo svoje posebne namene in so ložej kos svojim velikim nalogam. Ali nam ne pričajo tega kmetijske, obertnijske in druge društva?

Taci keršanski družbi je pa tolikanj bolj živo treba, ako se med ljudmi vkorenini nevednost, mlačnost, pregreha; še bolj, ako je tudi med kristjani veliko omahujočih, ki so zapustili v besedi in v djanji keršansko zastavo, in se bratijo z nasprotniki keršanskega imena, se bahajo z napredkom in lučjo, ktera je pa nasproti pravemu napredku in luči, kakoršno ima in pozná le katoliška vera; (nasprotnikov luč ni od Kristusa, ki je luč sveta, — morebiti je pa od luciferja!) Zato je treba, da se zbirajo še zvesti verni v tesni zvezi pod banderom keršanske vere, sv. križem, ter z gorečo besedo in z živim zgledom vterjujejo sebe in druge v zvestobi in stanovitnosti, odbijajo sovražne napade, in nazaj vabijo že nezveste ter jim prijazno roko podajajo; sej ljubezen išče in zna vsim vse postati, da vse Kristusu pridobi in ohrani, in ima Jezusovo oblubo: Kar ste drugim storili, ste meni storili.

Ali pa ni taka sila dan današnji, ko sovražnik bolj kakor kdaj seje luliko med pšenico? Kdo ne vidi in ne vé, da jih hodi silo veliko po široki poti pregrehe kot očitnih sovražnikov Jezusovega križa, ki z besedo, s pisanjem, z zgledom in drugimi sredstvi nasprotujejo katoliški cerkvi? Kdo ne vidi in ne vé, da tudi lastni otroci katoliške cerkve se pridružujejo vnanjim sovražnikom. svojo dobro mater zasramujejo, v obraz bijejo, očitno in skrivaj napadajo? Kdo ne vidi in ne vé, da grozno rastejo potrebe in nerodnosti v socialnem življenji, da jim strah gosposke in vojašine ni več kos? Kdo pa ne vé, da to socialno vprašanje, nar ne varniši reč naše dobe, se ne da ločiti od verskega?

Katoliška cerkev, zmiraj ena, zmiraj rodovitna, ima zmiraj tudi sredstva zoper sleherno dušno nevarnost in bolezen, tedaj tudi zoper nasprotnega duha današnjih časov. Kdaj n. pr. se je bolj očitno pokazala edinost sv. cerkve, kakor pretečene leta 1854, 1862 in 1867 v Rimu, ki se bo pa še očitniši vidila v vesoljnem zboru 1869 nasproti razcepljenju in needinosti družih vér in družb? Kdaj je bolj pogosto vživljala dobra mati sv. cerkev svoje otroke k gorečnosti, kot naše čase v misijonih, duhovnih vajah, popolnoma odpustkih? Kolikor bolj se od ene strani vse duhovne reči zametujejo, toliko bolj je od druge strani treba se taci posebnih pomočkov poslužiti. In da posebej pogledamo na društva, kdaj se jih je več osnovalo in oživilo, kakor naše dni? Le

poglej po Nemških katoliških krajih, po bližnjem Štajerskem in Tirolskem, ki je kakor z mrežo prepreženo od katoliških družb, ker to je zaklad katoliške vere vsim v zgled nar bolj čisto in živo ohranilo.

V taci potrebah današnjih časov in po taci zglede se oživlja in napravlja tudi v Ljubljani*) katoliška družba, nova mladika na košatem drevesu katoliške cerkve, lepa cvetlica v njenem obširnem vertu, ki v terdi zimi poganja svojo kal, kteri na svetlo pomagajo zvesti sinovi svoje duhovne matere in jo z veseljem pozdravljajo duhovni in verniki, domači in daljni.

Namen te kat. družbe je, kakor njene pravila dolčniše izrekajo, oživljati kat. zavednost in čednost, skazovati dela keršanske ljubezni.

Kdo izmed vnetih katoličanov si ni na tihem že večkrat želel take družbe? Kteri previdni ne spozná njene potrebe? Sej trud in moč posameznih ni več kos nevarnostim in potrebam, in navadni pomočki tudi več ne zdajo dosti za nenavadne čase in potrebe. Samo tožiti in zdihovati čez slabe čase ne pomaga na nobeno stran nič; roke križem deržati in molčati, bi se reklo hudega se vdeleževati.

Ako si tedaj za dobro reč vnet kristjan, pozdravi z veseljem to družbo, in stopi v versto njenih udov, če tudi le malo pripomoreš k njenemu namenu, tudi iz malega zraste veliko, in deležen boš tudi del družih udov; sam se boš bolj zavedoval svojega katoliškega poklica, se boš bolj ogrel za vse dobro, ker zglede in besede čverstih udov raznih stanov bodo tudi tebe čedalje bolj spodbudovale. Pristopite torej možaki, ki vam je zavoljo drugih opravil in mnogoterih vzrokov treba bolj žive katoliške zavesti; pristopite žene, ki ste pogosto še ohranile keršanskega duha v svoji hiši, da ga tudi tukaj pomagate oživljati; pristopite mladenči in device, da se za močnoserčnost prvih keršanskih časov ogrevate; pristopite prostost, ki podučevanja potrebuje, da ga tudi tukaj pomnožite; učeni, da svojo učenost tukaj razširjate. Dolžnosti, kakor jih pravila naznanujejo, so silo majhne, koristi bo saj nekaj, ali pa veliko, po tem kakor se bodo verniki vdeleževali in odbornike podpirali; in ako tudi ne obdelamo na enkrat tako obširnega polja, kakor je zaznamnjano, je že dobro, ako polagoma naprej stopamo in vsak po svoji moči k temu pripomore; kakor bo potreba, se bodo za posamezne namene posebni oddelki v družbi osnovali, n. pr. ta za podučevanje, drugi za izrejo, tretji za revne itd.

Ker je namen družbe tako blag in obširen, sredstva pa vse postavne in pripušene, ne poslušaj praznih ugovorov od mnogih strani in iz mnogih namenov.

Ne poslušaj, ako ti pravijo: Sej smo vsi katoličani, čemu katoliška družba!? Res smo po imenu — ali smo pa tudi v djanji? Sej smo tudi vsi v vstavni deržavi, in vendar napravljajo „konstytuc-vereine;“ sej smo tudi vsi Slovenci, in vendar imajo slovenske družbe; sej so tudi na Tirolskem vsi katoličani, in vendar delajo kat. družbe. Le hitro mi spreoborni vse le po imenu katoliške kristjane v prav pobožne verne, ki bodo svojo vero v besedi in življenji očitno spoznavali, in ne bo več treba posebne družbe. Ker in dokler pa tega ni, je društvo po skušnji dober pripomoček, dobre v gorečnosti ohraniti, slabe in mlačne za dobro spet oživljati.

Ne poslušaj, ko ti pravijo: Kako je bilo pa dozdaj? sej nismo imeli družbe in vendar smo katoličani ostali? Res smo ostali, pa njih silo veliko le po imenu in morebiti zraven družih vzrokov tudi iz pomanjkanja take družbe; *vae soli*, gorjé samemu! pravi prego-

*) Dasiravno je družba za Kranjsko, se smejo in morejo vendarčasoma posebne podružnice napraviti po krajih, kjer so potrebe in moči po tem.

vor. In ali so bile zmiraj take in enake potrebe? Dzdaj si bil zdrav, in ti ni bilo treba zdravil; če si pa zdaj začel bolehati, ali ti jih tudi za naprej ne bo treba? Ali če zdaj ravno za te ni tako treba, ali veš, da v prihodnosti ne bo bolj treba? Ker nas združene sile napadajo in nam v prihodnje še bolj žugajo, ali bomo brez orožja čakali, da bo že prepozno? Vsak čas ima svoje potrebe in nadloge, pa tudi svoje pomočke in zdravila, ki se ne smejo zanemarjati, ker Bog nas po mnogih potih kliče in varuje. Ne presliši tega.

Ne reci: kaj bodo pa ljudje, kaj moji prijatli rekli, ki so temu nasprot? Dobro veš, da sv. evangelij pravi: Kdor koli me bo pred ljudmi spoznal, ga bom tudi jaz pred svojim Očetom spoznal; kdor pa me zataji pred ljudmi; ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih. In kaki so tisti ljudje? Ako so verni kristjani, ti morajo prav dati, da se za dobro reč potegneš s postavnimi sredstvi; ako so pa malovredni, ali jih boš poslušal? Pa praviš, da imajo tukaj druge skrite namene? Od kod to veš? Ali ljubezen tako sodi? Kdor je sam malovreden, tudi druge slabo sodi in kdor ima pri svojem početju sam slabe in skrivne namene, jih brez vzroka tudi drugim podtikuje. Prihodnost in djanje kat. družbe bo očitno poterdilo, da je njen namen čist kot zlato, zakaj pa nasprotnike bode, je pa tudi očitno njemu, ki ima oči.

Naj pridejo tedaj ugovori iz nevednosti, hudobije ali družih praznih vzrokov, so prazni kakor pene, in zginejo kakor megla pred solncem resnice in pravice. In ako bi zapazil pri družbi ali njenem delovanju kako pomanjkljivost ali kar bi ti ne bilo po volji, sej boš imel priložnost to naznaniti v zboru ali pri odboru zasebno ali očitno, z besedo ali po časnikih. Le dobre in resnične volje je treba, in vsi zadržki bodo odpadli, dobra reč pa se bo lepo pospeševala *unitis viribus*.

Zato bodi serčno pozdravljena, lepa cvetlica, dobro došla katoliška družba! Ne bomo več pomišljevali se pridružiti, da z združeno močjo podpiramo dobro in sveto reč. Bog bo pomagal in srečo dal, po Jezusovi obljubi: Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, sem jaz med njimi; in upajmo, da se bo sađ kmalo pokazal v tem, da bodo goreči še gorečniji, mlačni se vneli, zašli in zbegani se na pravo pot vernili, in tudi na glavo nasprotnikov bomo po svetopisemskih besedah živih oglov nabirali — njim v osramočenje in spreobrnjenje! Bog daj! Bog z nami! —a—.

Prihodnji občni cerkveni zbor.

(Gosp. F. Dupanloup-a, škofa orleanskega.)

(Dalje.)

III. Vzroki cerkvenega zbora.

Kakošen pa je dan danes dušni stan in stan narodov, ki so razkropljeni po svetu? Komu ni to znano?

Papež oziraje se po širokem svetu in poslušaje hrup sedanjega družbinskega življenja, niso mogli pregledati, kar vsak vidi, osodopolnega prevrata, ali, kakor pravi njih pečatnica, viharja, ki ob enem stresa cerkev in družbo: *Jam vero omnibus compertum exploratumque est, qua horribili tempestate nunc jactetur Ecclesia, et quibus quantisque malis ipsa affligatur Societas*. Kakošna je ta nevarnost za cerkev in svet?

Pisavec dokazuje, da so taki viharji neprenehoma na svetu, da tedaj prevrat (kriza) naših časov ni nič novega, da pa poslednjič Bog vse obrača v dosego svojih namenov.

Dalje pravi: In če smo pravični in pazljivi, spoznali bomo še, da ta prevrat v sedanjem času ni tako po naključju, in da se ravno tako ne bode odtegnil Božjemu vodstvu, kakor se drugi niso. Če pomislim na visoke namene Božje previdnosti, reči moram, da ta

prevrat je nekako veličasten, da ima svojo lepoto, svoje postave in svoj cilj, kakor vse prikazni v natori, naj si bodo na videz še tako zmedene in neredne. Ne gledé na boje in zapreke, ki se ji zmiraj iz novega stavijo, ima cerkev, ki vé, kam teži, svoj evangeljski namen (vzor) vedno pred očmi in ljudje ji večkrat nevedoma pomagajo. In cerkev, ki ima nalogo, duše voditi do tega vzora, zdihuje tu na zemlji, ker se na srečo in čast človeštva ta vzor nikdar ne dá popolnoma vresničiti. Res je sicer, da moramo gledé na delavnost učenosti in pogumnosti pripoznati in hvaliti sedanje prizadetje ljudi, ki so si pridobili v zadnjih vekih bogate zaklade učenosti, bogastva in moči; na obojem svetu se je povzdignilo čuda veliko prebrisanih glav, umetnikov in govornikov, učenjakov in spretnih móž v vojaškem in državljanskem stanu, katerih imena in dela bodo še potomci z veseljem in hvaležnostjo slavili. Toda vse to ne zadostuje človeštvu: in bivši pravični gledé dobrega, bodimo pravični tudi gledé slabega, pogledjmo prav v obličje sedanjemu veku in pripoznajmo z veličastnim, resnicoljubim Pijem IX, da človeške družbe so v tem času v velikih zadregah in homatijah.

Pa ne mislite, da hočem govoriti tu o političkih in vojnih zadregah.

Vem dobro, Evropa je v poslednjih letih večkrat odmevala od vojskinega vriša, in ravno sedaj vznemiruje hud nemir mnoga serca; ljudstva se oboroževajo in pripravljajo kakor na orjaške bitve. So pa li mar te silne političke zadeve, mednarodna vprašanja, enakomernost držav, so li te meje, o katerih hočejo govoriti papež? Gotovo ni cerkvi vse eno, je li mir med narodi ali pa vojska, in vsak dan se vzdigujejo njene molitve proti nebu za mir in spravo med vladarji in keršanskimi ljudstvi. Toda ona ne sklicuje zbora zato, da bi se take vprašanja reševale, in mirno zbirališče v Rimu ne bode pomišljevalo prekucij ali zmág, ljudskih in vladarskih zvez, in ne bode mislilo na to, da se povzdigne ali odstavi kaka vladajoča rodovina. Med tem ko se cela Evropa, ali če dalje pogledamo, med tem ko se novi in stari svet strahu trese pred vojskami ali prekucijami, tam v Rimu, v tem veličastnem osredju, v tem ljubem kraju, pastirji narodov zbrani pred Petrovim naslednikom krog prestola resnice, stojé na terdnih tléh in nepremakljivi skali, pa oziraje se v nebo, ne bodo skerbeli za družega kakor le za duše, za dušne potrebe, za večno zveličanje, ob kratkem, za višje in stalne zadeve človeštva.

In gotovo bodo prav storili; kajti, kdo je v stanu prikrievati, da so duše v nevarnosti, in vera stiskana?

Ktera nova kriva vera pa se je vzdignila, boste vprašali? Kakšna kriva vera? V naročju sv. cerkve nobena; nobenkoli ni bilo duhovstvo tako edino od konca do kraja sveta. Nasproti pa se zvnaj cerkve ponavljajo taisti napadi, ki so bili že stokrat odpravljeni, stokrat spet poskušani, v novih podobah in v novih barvah, zoper vse člene keršanskega nauka. Še več, z neko brezbožnostjo, ki prekosi osemnajsto stoletje, še celo tajijo natorne resnice, prvotne resnice, na katere se naslanja vse, kar je na svetu. Učenost ima tudi svoje krive nauke; razkolništvo je med modrijani; in pamet sama terpi napade, kateri so bili namenjeni zoper vero. Čudno to! Vera je, ki varuje dan danes zdravo pamet, in ji še daje terdno brambo. Vi učenjaki, ostroumci, vi potrebujete nas! Vi nas tožite vsak dan, da nimamo ne učenosti ne razumnosti, pa vi sami, bratje moji, da si tudi tako učeni, tako razumni, niste znali ohraniti ene same terdne resnice! In vi, ki ste hoteli cerkev preurediti in popraviti; o protestantje, danes že vi živo čutate, da potrebujete poprave, da nimate veljave (avtorite).

Poglejte, kakošen je v resnici stan inteligencije. Kako daleč je zašlo povsod ločeno modroslovje? V Nemčiji, ki je danes med seboj tako needina in tako globoko omajana, so se vzdignili zadnje tristoletja siloviti ostroumci, ki so raz sebe vergli uzdo vere in se vdali vsakterim sanjam svoje misli, ki so kazale čudečemu svetu vse sile ob enem, pa tudi vse slabosti prostega uma, kar so tudi kmali razodeli v svojem obnašanju kakor je navadno. Kaj je bilo iz tega čudovitega prizadevanja duha in učenosti? Prikazale so se zopet stare zmote, panteizem, bogatajstvo, dvom, in v verskih rečeh popolnoma navskrižne domišljije v razlaganji, iz katerih je zginilo vse keršanstvo: glej, kako daleč so zašle pred našimi očmi osemnajststo let po rojstvu Jezusa Kristusa naj večji umotvorne dela, znabiti, kar jih je svet vidil.

In kaj se vidi sedanji čas pri nas. Verske resnice se zametujejo, vera, celo filozofična se zapušča, večne resnice človeškega uma se obsojajo in neka učenost se vrviva, ki je sama sebe pijana, ki taji človeški um in hoče v imenu materjalizma (natorstva) in bogatajstva ljudem vzeti vero v neumerjočnost duše in enega Boga. Po vsih potih tiskarstva, po časnikih, knjižuricah, romanih se z živo vpaljenostjo razširjajo naj gerši nauki... Veliko naših verstnikov se ali popolnoma potopi v teh zmotah, ali pa veslajo brez zvezde (kompasa), brez voditelja, kamor jih vetrovi dvoma ženejo itd. Dalje govori pisavec o naslednjih francoske prekucije, ki se razširjajo po Evropi in se kažejo v tiskarstvu, v družbah, celo po državnih zborih, in pravi nadaljeva:

In ko so unkrat papež povzdignili glas, da bi pokazali povodenj brezbožnih ali nenravnih nauk, kateri nas hočejo potopiti, kak vriš in piš, kako nezasluženo toženje se je razlegalo od vsih strani! Če tudi niso umeli papeževih besedi, so jih natolcevali; in žalostni smo bili viditi politiške može, ki v preneglem ognju niso zahtevali ali čakali potrebne razlage, temuč kar razglasili so neko nasprotje, kterege, hvala Bogu, še ni ne.

In tako sovraštvo zoper cerkev, katero ji odvrtače zapeljane narode, še strašnejšo dela nevarnost, v katero nas zapletajo zmote sedanjega časa, kajti zgodovinska postava je, katero je poterdila vedna skušnja in katero je Bonald izrekel zapisavši tele krepke besede: „Vselej so velike homatije tam, kjer so velike zmote, in velike zmote tam, kjer so velike homatije.“ To so misli, iz katerih se rodijo dejanja; od zgoraj prihajajo nevihte.

Pa vprašam vse poštene ljudi: „Vstanoviti ste hoteli vladanje narodov in vravnavo življenja na podlagi uma samega. Že tri četertine stoletja terpi ta poskušnja? Ali kak vspeh? Je li življenje boljše? Je veljava (avtorita) stalna? Je prostost vtemeljena? Je li izginila vojska? In nadloge? In nevednost? In ona vprašanja, ktera um s tako hitro znajdljivostjo stavi, ali katerih ne more rešiti, vprašanja, ki zadevajo vravnavo družbenega življenja, delo, zaslužek, delavce, kje so že? Ne rečem preveč, ako terdim, da, kar hoče um sam vladati, vlada tako, kakor vlada nočna zvezda temine, katerih ne more premagati, in da je zemlja postala, celo v omikanih družbah nemirno, neprijetno bivališje, polno needinosti in strahu. Devetnajsto stoletje se bliža svojemu koncu, nemirno, trudno, nerodovito, brez dvojbe bolno. Prav prederzen bi bil, kdor bi si upal terditi, da se bode končalo v slavi in ne v naj večji revščini. (Dalje nasl.)

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Konec.)

Nekaj o naših nedeljah v letu 1793.

„Pojdite, je že sedem ura,“ in vsi smo šli za materjo v sobo, ki je bila bolj skrita. „Ali je prišel Juli-

jan?“ so po navadi vprašali. Julijan je bil vertnar in ob nedeljah je prišel iz naše hiše s predmestja. Julijan pa njegova žena in drugi služabniki so prišli skupaj iz drugih koncev hiše. Poklekivši vsi smo poslušali mater, ki so rekli nekaj besedi v začrtku, da so nam dobri namen obudili, včasih pa tudi niso nič rekli; potem je nastopila tihota, le zdaj pa zdaj je slišati kak zdihljej; nekteri so si pokrili obraz z rokami, začeli: „V imenu Boga Očeta, Sina in svetega Duba.“ Vsi smo naredili križ, potem pa so nadaljevali službo Božjo. Pri evangeliju smo vstali, in za trenutek, ko bi se imelo posvečenje zgoditi, smo vsi tiho pokleknili. Še mi doni glas materin po ušesih, kakor bi jih poslušal, kedar so mirno pa resno, z nepresiljenim pa zelo pobožnim glasom brali mašne molitve. Spominjam se, da so v časih prav globoko zdihnili, — sej ni moglo drugač biti, kajti bilo je serce vse poterto zavoljo toliko tedanjih hudobij, preteklost pa je še množila bolečino v resnici verne, materne in domoljubne duše. V svoji mladosti, se vé, nisem vsega tako občutil kakor mati, akoravno me je močno pretreslo. Večkrat, ko smo tako klečali, smo slišali bobnenje od daleč, včasih tudi pod našimi okni, kedar so prišle trume, ki so imele svoje vaje na prostem prostoru pred našo hišo. Ne prav redkokrat nas je motil rohovž in vpitje, ker so vjeli kakega duhovna, ali kakega družega gospóski sumljivega človeka, ktere so potem gnali pred sodnijo, kjer so bili obsojeni in kmali potem umorjeni. Glavosečnica ostudna je za stanovitno stala vedno na prostoru zraven sodniša, na kateri je bil zaklan vsak dan kak dar prekucije, večkrat nam znane in prijazne osebe. Med takimi pogledi in razmerami smo spolnovali verske naše dolžnosti, kolikor je bilo moč. Po mašnih molitvah so nam brali mati kaj podučljivega, ali pa so meni ukazali brati. Navadno sem jaz bral, in sicer iz bukev od mlgsp. Fitz-Jamez-a, škofa soissonskega, katerim je bil naslov: „Nauk za vse nedelje in praznike v letu.“ Včasih sem praznoval nedeljo pri sestri, o kateri sem že govoril, v „La Chapelle“ Bouxie. Moja sestra je zbrala vse služabnike v veliki dvorani, in je bila, kakor moja mati v Rennes-u, na mesti mašnika. Mož njen, akoravno zelo bogaboječ, ni bil nikoli pričujoč pri molitvah. (Je sam za-se opravljal.) Spominjam se, da sem ga neko nedeljo po opravljeni službi Božji srečal na stopnicah, ko je ravno prišel iz druge sobe. „Gabriel“ mi je djal, „ne čudi se, ker me ni nikoli pri službi Božji, jaz ne morem biti v pričo, kajti solze me premagujejo,“ in potem začne nekaj verstic iz psalmov ponavljati, ktere je ravnokar bral; dal je tudi na znanje, kako studi sedanjo brezbožnost, kako je vdan svoji veri, in kako je terdno sklenil, vse storiti, da se le družina njegova keršansko izreja.

Kako je pa umerl sam mož, ki je druge k smerti obsojal?

Predsednik sodnijski Bouassier je bil takrat, ko je obsodil k smerti uni gospodičini in gosp. Marešala, kakor smo že slišali, tako ginjen, da je jel od tega časa vedno bolehati. Njegovo blede, osušelo obličje, puhli glas in pogostni vzdih, vse to je pričalo, kako revno je v njegovi duši. Ko je dobil Bonaparte oblast v roke, je še ostal zmiraj sodnik in predsednik sodnijski, pa kakor se je tedaj pripovedovalo, mu je bilo življenje le brème in velika žalost. Mnogo lét po obsodbi onih gospodičin in gosp. Marešala se je nekega dne sprehajal ravno po sprehajališi nasproti gostilnici Renak, kar zasliši klicati svoje ime Bouassier, oberne se, in ker ne vidi nobenega človeka, gre dalje do drugega konca drevoreda, kjer pa zopet sliši svoje ime klicati. To ga je nekoliko begalo, vendar gre dalje. Ko sliši tretjič prav razločno ime Bouassier klicati, se oberne ves razkačen proti mladim ljudem, ki so šli ravno proti njemu,

ki je mislil, da so se z njim norčevali. „Kaj je, gospodje, da me kličete?“ — „Ali ne vidite, gospod, da vas kličejo gospé iz une gostilnice?“ in pokazali so na gostilnico Renak. Bouassier se je vernil ves pobit domú, in kolikor se spominjam, prec je zbolel; gotovo je, da je kmali po tem prigodku umerl. Ne smem zamolčati tudi neke okolnosti, ki je v zvezi z njegovo smertjo. V poslednji njegovi bolezni ga je obiskal dr. Dulattay (Dülatè), stari prijatelj, izversten zdravnik, pa prav veren človek. Večer pred njegovo smertjo mu reče zdravnik, vidivši vsega pobitega: „Dragi Bouassier, res hudo ste bolni, in še malo časa vam je živeti; ali bi morebiti ne vidili radi kterega naših starih prijatlov, postavil o. Gaffarda. O. Gaffard je bil karmelitar in sošolec obadvéh; bil je zelo učen mož, in s pohlevnostjo in ljubeznjivostjo v spolnovanji dolžnosti sploh znan. „Res da, prav rad,“ je djal umirajoči gospod, „zelo bi mi bilo v tolažbo.“ Urno gre zdravnik iskat o. Gaffarda, in ob enajstih po noči, če še prav pomnim, hiti oče Gaffard, da bi rešil, če je še mogoče, prejšnjega njihovega preganjavca... pa, oh žalost! Ko je naj bolj potreboval duhovna on, ki jih je tako grozovito k smerti obsojal, mu ni bila dana ta naj večí sreča. Branil mu je njegov lastni sin, ki se je bil izučil v šoli Voltêrjevi in Rousseauovi (Rusó-vi), in ki se je prav ponašal med grozovitimi Jakobinarji ob času Robespierrovem. Prejel je o. Gaffarda prav z jezo, rekoč mu, da njegov oče je boljši kakor pa on (duhoven), ter ne potrebuje njegove pomoči pri smerti. Zastonj prosi o. Gaffard, ni ga pustil k bolniku. Bouassier je umerl v tisti noči....

M—c.

Tri mesece na Jutrovem.

(Konec tega oddelka.)

XXXIV.

Naj omenim še nektre zgodovinske znamenitosti, ki so se v tem kraju godile. Gedeon se je tukaj vojskoval svoje dni zoper Madijane in druge roparske ljudstva, ki so bile prišle čez Jordan in so se razsule po jezraelski planjavi. Tepeni so bili grabeži tako, da izmed 135.000 jih je samo 15.000 po skrivnih potih prišlo nazaj v svojo deželo. Madijanska glavarja Oseb in Zeb sta bila vjeta in ubita. Madijanska kralja Zebee-a in Salmana je Gedeon preganjal čez Jordan, ji dosegel in končal. Štirideset let, kar je Gedeon še živel, se ti tolovaji niso več prederznili, hoditi ropat na Izraelsko. — Savel je v tem ob gori Gelboe v vojski zoper Filiščane žalosten konec storil. — Saladin je na ezdrelski plani premagal križarsko vojsko, da je potem bil zgubljen tudi Jeruzalem. — Znamenito je tudi premaganje turkov v jezraelski planjavi po generalu Klebru in Napoleonu I l. 1799. Abdallah, turški poveljnik, je namreč šel iz Damaska s silno močjo Aki (St. Jean-d' Acre) na pomoč in je francoskega generala Klebra, ki je imel le 3000 vojakov, s 25.000 turki obdal pri El-Fulê, blizo Tabora. Šest ur se je Kleber serčno branil zoper toliko sovražnikov. Sila je bila naj večí. Kar počí kanona v neki daljavi. Šel je namreč Napoleon s 3000 vojaki od Nazareta doli na pomoč, in strel je bil znamenje napada. Boj se prične, in vsi turki so se kmali razferčali na vse strani, 10.000 pa jihje bilo padlo.

Naj pristavim še to, da na planjavi jezraelski sem prvi- in edinokrat na vsem popotvanji vidil čebele. To je bilo ravno v Solanu; podolgasti persténi verči so bili za panje na nekem starem zidu ravno zraven poti z nasad naloženi, in vidilo se je velike trume teh živalic na njih marljivem delu ven in notri ferčati. Ali se mi je le zdelo, ali je res, da so bolj žive in hujše od naših; ne mara jim vročina prigreva, ter se navzemajo mahomedanskega fanatizma.

Ravno ob 12 smo bili na koncu ezdrelske plani in

pričeli smo popotvati na kviško v kamnit hrib. To je bilo znamenje, da prijazni Nazaret ni več prav deleč.

Okoli poli dveh smo po gričih dospeli v Nazaret, ki mi je že z bližnjega grička kaj veselo ginil.

Iskrice slovenske.

III.

„In kaka je v bogočastnem pogledu! (Tako se bere dalje.) Vi (Nemci) ste nas (Slovane) prišli z mečem krotit. In ko smo mi pozneje poslali po naša apostola, sv. brata Cirila in Metoda, da nas v našem jeziku v Kristusovi veri ljubezni poučita itd.“

Pervo pravo oliko in pravo slovetvo so dobili Slovani po keršanstvu. — Prihajali so pa k njim bogovestniki od treh strani: a) od juga, iz Rima čez Akvilejo ali Oglej, Salono in Sirmijo, b) od zahoda vzlásti iz Solnograda, in c) od vzhoda, iz Carigrada.

Da je v bogočastvu na jutru med Judi vladal jezik judovski, med Gerki gerški, na večeru pa med Latini latinski, to je res, kakor tudi, da se je na zapadu iz Rima in po latinskih verovéstnikih v službi božji vstanovil jezik latinski med romanskimi, germanskimi in slovanskimi rodovi. Imenitni in tehtni so vzroki, kateri nagibajo katoliško cerkev k temu, da obhaja službo božjo, kar se dá, le v enem t. j. latinskem jeziku, vendar niso tako bistveni, da bi v tem ne prijenjala. Kakor so prvi blagovéstniki po božjem navdihnjenji v vseh jezikih govorili k vsem narodom, tako govori še sedaj sv. katoliška cerkev v vseh jezikih ter oznanuje sveto vero vsem narodom, da prav v tej reči veljá o njej, kar poje prerok že v starem zakonu o kraljevi hčeri: „Omnis gloria ejus filiae regis ab intus, in fimbriis aureis circumamicta varietatibus.“ Ps. 44, 15.

Prav očitno se je to pokazalo ravno tedaj, kadar sta prišla sv. Ciril in Metod med Slovane ter sta jela v njihovem jeziku obhajati cerkvene obrede. Vsaka nova reč prevzame nekoliko človeka. Da je nemško-latinske duhovnike osupnilo tudi to, temu se ni čuditi. Vendar v Rimu, ravno papeži, so njima bili dovolili slovenski obhajati službo božjo. Popolnoma naš jezik iz svetiša ni bil nikdar pahujen; da pa ni obveljal pozneje v tem obsegu, kakor je služil ob času sv. Cirila in Metoda, to se katoliški cerkvi, rimskim papežem nikakor ne more v krivdo pripisovati; tudi Nemcem ne tolikanj, kakor se pogostoma bere. Ko bi Moravska ne bila razpadla, morebiti bi se slovenski jezik glasil po svetisih pri službi božji še dans, kakor se je v devetem veku po krajih, kodar sta hodila in delala blagovéstnika slovanska.

Vi — Nemci — ste nas prišli z mečem krotit. Tudi to naj se sedanjim Nemcem nikar ne očita. Kar se je godilo takrat, se mora soditi po tedanjih šegah in napravah ter v duhu tedanjega časa. Kar se piše o Frankih in Nemcih, to so delali s Slovani dávno prej Latini in Gerki. Z mečem so jih krotili. Vendar kdo bi očital to sedanjim Gerkom, latinski cerkvi, sedanjim Nemcem? Krotiti nas hočejo le-ti sedaj s svojo „kulturo.“ Kolikor je napačna, toliko se je le branimo; a v tem nas tolaži nekoliko naš slovenski pisatelj sam, češ, da germanski živelj je sedaj pred vsem nositelj kulture na zapad — v Ameriko!

Moravski knez Rastislav je sporazumljen, kakor se sim ter tje bere, s Svatoplukom in Koceljnom, povabil solunska brata Konstantina ali Cirila in Metoda k sebi na Velehrad, in le-ta dva sta postala v resnici blagovestnika slovanska ter sta v čislih sedaj pri vseh vzhodnjih kakor tudi zahodnjih Slovanih.

Bilo je leta 863, kadar prideta iz Carigrada solunska brata sv. Ciril in Metod, ki sta najprej učila bulgarske Slovane, med panonske in moravske, in ko-

likor toliko so pridobili po njih tudi noriški ali karantanski Slovenci. „Bili so radostni Slovani, — Zaslišavši presladki glas: — Beseda materna naznani — Nebeških čudežev jim kras. — Pred šestimi leti smo slovesno obhajali Slovani vsi tisučnico ali zlati vek v ta spomin. Vsi slovanski rodovi so si prizadevali, da bi poslavili po svoje blagovestnika svoja. Rusje, Hrovatje, Čehi, Moravci posebno, na Velehradu, kolika slavnost je bila ondi! Tudi Slovenci niso ostali za drugimi. Bili so nekteri na Velehradu; imeli so posebne slovesnosti tu in tam domá; popisovalo se je življenje in delovanje ss. Cirila in Metoda po slovenskih časnikih in drugih bukvah; prišla je na svitlo posebna spominica „Zlati Vek,“ ki se spodobno meriti smé s hrovaško, rusko itd.

Letos pa je tisuč let, kar je umerl sv. Ciril, ki se imenuje „pervoučitelj in prosvetitelj“ slovanski. Pisarili so sicer mnogi, n. pr. Dobrovský, Šafarik, Bilý itd., da je bilo to l. 868; ali dr. Fr. Račký je skazal v svoji knjigi „Viek i djelovanje sv. Cyrilla i Methoda slovjenskih apoštolor“ (sv. II. str. 230), da je sv. Ciril, ki je bil rojen l. 827 v Solunu ali v Tesaloniki, umerl v Rimu l. 869 in sicer 14. svečana. In v tem se vjemajo zdaj z njim skoraj vsi slovanski pisatelji.

V kratkem tedaj, t. j. 14. svečana, se ima obhajati tisučnica smerti sv. Cirila, blagovestnika slovanskega in po cirilici začetnika našega vzajemnega slovstva. Kakor pred šestimi leti — se pripravljajo posebno moravski Slovani, da povzdignejo le-to slavnost. Dve krasne zvezdi (piše nekako cerkveni moravski časopis Hlas) se nam žarite v življenji sv. Cirila, ljubezen do prave cerkve Kristusove in njegovega vidnega poglavarja na zemlji, in ljubezen do vednosti in umetnij, ktere po svojem namenu vodijo k pravi luči t. j. k Kristusu. To dvojno znamenje naj bi imela tudi tisučletna spominica Cirilova. Vero in oliko, pravo oliko in pravo vero je sklepal sv. Ciril in razširjal na vse moči. V ta spomin, svetuje „Hlas,“ naj bi se vzlásti letos pospeševalo, kar se dá, braterstvo ali bratovšina ss. Cirila in Metoda k zedinjenju ločenih bratov Slovanov s pravo cerkvijo katoliško, z Rimom; naj bi se svečana rojenim dečkom dajalo pogostno ime sv. Cirila; naj bi, ker se vseslovanski narodni ali slovstveni spominek ne more doveršiti, v slovanskem ljudstvu budila se posebno ljubezen do katoliškega tiska, da bi podpiralo dedinstvo sv. Cirila in Metoda, Matico moravsko, čitarno katoliško, druge slovstvene družbe; da bi pospeševalo se lepo petje po cerkvah, pri službi božji, do kterega ima narod slovanski posebno nagnjenje in v katerem slovi ljud moravski itd.

Skoraj vse to, bi djal, naj veljá tebi, mili mi narod slovanski! Že leta 1852 je drugi tvoj Metod, ranjki Slomšek, vstanovil ti bratovšino ss. Cirila in Metoda v tisti namen. Pristopite Slovenci, kateri še niste, k njej; kateri ste pa že njeni družniki, molite in darujte tem gorečniše posebno letos. Taka je z družbo sv. Mohorja. Naj se razširjate obé tako, da konec leta ne bode več nobene duhovnije na Slovenskem, ktera bi ne štela več družnikov imenovanih bratovšin. Pospešujte in podpirajte katoliške bukve, časnike, družbe, in posebno knjižniki in duhovniki slovanski! glejte, da poslavite 14. svečana t. l. tisučnico sv. Cirila dostojno ter sedaj in v prihodnje lepo zedinvate pravo oliko s pravo sveto vero katoliško, po zgledu sv. Cirila, sebi in svojim rojakom v prid in večno zveličanje!*)

J. Mn.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. „Slov. narod“ Danici očita „brez-taktnost,“ ker je sprejela dopis, ki dekana Kosarja za poslanca priporoča „na besede enega dopisnika, — češ, da je s tem „Danica“ štirskim Slovencem nakopala nevarnost, da se ruši edinost. — Ali precej potem pravi njegov dopisnik, da vsim slovenskim narodnjakom bi bilo prav, ko bi mogli g. Kosarja v zbor spraviti, pa da ni mogoče. „Od Sotle do virov Savine, od Save do pohorskih verhuncev ljudstvo nima nagnjenja duhovnika voliti za poslanca.“ Če je to res, se bode pač ta nevarnost lahko odpravila, ki jo „taktpolni Narod“ Danici očita. Vendar naj nam pa „Narod“ in njegov dopisnik prizaneseta, ako nekoliko dvomimo nad to dolgo in široko zaušnico, ki bi jo bil štirski narod pritisnil svojemu duhovstvu. Saj kar se godi po Slovenskih gorica, ali pri kranjskih sosedih, nam kaže nekaj tacega, kar se imenuje zaupnost do duhovstva. K temu se v „Nov.“ to-le piše: „Za naslednika Razlagovega smo čuli imenovati g. Iv. Žuža, in pa g. Fr. Kosarja.“ Tedaj naš dopisnik ni tako samotna tica, in dokler volilni odbor še nikogar ni priporočil, bode menda tudi njemu vgodno, da vé, kakošen glas je po deželi in se opomni na može, ki so sposobni za to opravilo.

Toliko v porazum. Sicer pa se tako vé, da pred volitvo se morajo vsi glasovi zediniti ter se nikakor ne smejo cepiti, kar bi bilo vsemu narodu v škodo.

— **Devetnajstdnevna pravda** zoper ponarejevalce bankovcev je s tem dokončana, da vsih zatožencev kaznen znaša čez 223 lét; eden je obsojen na 14, eden na 13 l. itd. — Ponarejvalci denara so popolnoma tatovi; varite se té hudobije, Slovenci! —

— **„Pod lipo“** ali zbirke raznih spisov, pripovedek, pogovorov itd. — daje na svetlo g. J. G. Verdélski v Terstu. Pervi snopič je že na svitem. Plačuje se po 10 soldov za snopič, ki ob mescu izhaja in bo konec leta knjiga kacih 300 strani. (Napis za naročevanje: J. G. Verdélski, v Terstu, „Via Farnedo, casa Svetina Nr. 28, 1. piano.)

Iz Loke smo prejeli zapisnik novih udov ss. Ciril-Metoda s pristavkom: Da bi razkolništvo očetovsko vabljenje Pija IX k napovedanemu cerkvenemu zboru poslušalo, in da bi spregledalo, ter se povernilo v naročje edino zveličavne matere sv. katoliške Cerkve, iz tega namena je pristopilo v novič k bratovšini ss. Cirila in Metoda do 100 otrók v Loški deklški šoli.*)

Senožeče in Kostanjevica, kakor se piše v „Nov.“, dobite po prizadevanji dr. Tomana svoji sodnii. Tudi se bo na njegovo poganjanje na več krajih prestavila in sploh popravila cesta med Kranjskim in Koroškim. — V odboru davkovskem se g. Svetec možato obnaša.

Iz savinske doline, 20. pros. „Rajnih zato lahko pozabimo, pravi pregovor, ker jih ne vidimo.“ Tako se zgodi dostikrat nar bolj skerbnim dušnim pastirjem. Cela čreda jih ljubi, dokler pred njo hodijo, ji kruha besede Božje lomijo. Žalost obhaja vso pošteno duhovnijo, če jim nemila smert dobrega duh. očeta pokosi. — Preteče nekoliko mescev, novega g. župnika se kmalo navadijo, — in zakaj bi ne — ker so tudi oni namestnik Božji in poslanec Kristusov? — rajniki iz spomina zginejo, kar bi se ne smelo zgoditi. Naj poštenu časopisi v svojih listih zasluženim možem kak spominek ohranijo, da se jih tudi ljudje večkrat opominjajo.

Rajni žavski gospod župnik č. g. Anton Plevnik, k. šk. duh. svetovalec, so po vsi pravici vredni, da jim „Zg. Dan.“ mali spominek postavi. Rojeni v Podčerteku leta 1802, ubožnih pa poštenih starišev sin, so

*) Popravek. V poslednjih Iskrinah naj se v razdeiku II v 20. verstici od zgoraj bere: zaroda slonovskega nam. slovanskega.

*) Ob enem je tudi priložen dar, ki ni zaznamnjano, kakošen namen ima, torej prosimo priljudno, naznanite nam! Vr.

bili l. 1830 posvečeni. Kmalo so škof spoznali, da g. Plevnik so sposobni staremu bolehnemu župniku biti desna roka, desno oko. Poslali so jih v Vitanjo k staremu č. g. Čebulju, naj bi jim nekoliko skerbi prevzeli. Ko so stari gospod umerli, so bili g. Plevnik za župnika v Vitanji postavljeni. Od l. 1839—1860 so marljivo in neutrudno v težavni fari za čast Božjo delali. Njih mlade noge in ljubezen do svojih ovčic jih je vodila po visokih vitanjskih planinah. Vedno so bili jasnega obraza in veselega serca. Vse jih je ljubilo. Kjer so g. Anton bili, tam je moralo biti vse poštene, „židane volje.“ Vsak si je štel v čast in srečo, ako je g. Plevnika v družini vidil. Še do zadnjega časa so vedno veseli ostali. Zato so pa tudi farmani svojega g. fajmoštra prav serčno ljubili. Drugi drugemu so šli na roko, in marsikaj lepega se je za čas rajnega g. Plevnika v Vitanji zgodilo. Pri cerkvi Matere Božje se je postavil nov stolp, popravile so se vse cerkve, napravili novi zvonovi. Da bi se svojemu g. župniku hvaležne skazali, so jim lepo novo stanovanje postavili. Koliko rajši bi bili rajniki zdaj pri svoji prvi čredi ostali, ko bi jih ne bile začele noge zapuščati. Želeli so na svoje stare dni v bolj mili kraj priti, ker ojstra pohorska sapa se blizu 60 lét starim pljučem ni več prilagala. Prosili so za žavsko faro v lepi savinski dolini, in so jo l. 1860 dobili. Ker 6—700 duš manj šteje, so upali na stare dni tudi nekaj manj skerbi imeti. — Rajnemu škofu Antonu Martinu so bili č. g. Plevnik vedno ljub prijatelj. Prav radi so jih v svoji družini vidili, ker ste se njune serci dobro zlagale. Vendar pri rani smerti nepozabljivega Antona Martina ranjki Plevnik menda niso mislili, da bodo tako hitro za njimi nastopili pot v dolgo večnost. Le kratko jim je bilo dano v Žavcu truditi se za čast Božjo in duš zveličanje. 17. pros. (v god rajnega Slomšeka) v praznik presl. Imena Jezusa, zjutraj o poli dveh so mirno v Gospodu zaspali.

Na sv. božični dan so še tri svete maše brali, potem so se ulegli, in niso več vstali. Če ravno so upali še za nekaj časa ozdraveti, so se kmalo drugi teden svoje bolezni dali s ss. zakramenti previditi, da bi tako še iz postelje z lepim izgledom svojim ovčicam pridigovali, kako naj se bolniki ravnajo. — Prav je, da se k bolniku pokliče zdravnik, ker sv. Duh pravi: „Spoštuj zdravnika zavolj sile, ker tudi njega je Bog vstvaril,“ pa tudi mašnik se morajo poklicati, da duši nebeškega zdravila prinesejo. Tako so tudi rajni gosp. župnik storili. Kmalo so pa spoznali, da njih bolezen se bode s smertjo končala. Dali so se teden pred svojo smertjo iz spavnice v veči sobo prenesti. Med tem so v postelji z lepim milim glasom „Miserere“ peli. Solze so pričujočim oči zalivale, ko so vidili in slišali, kako so si g. župnik smerti svesti. Zadnje dni pred smertjo so zopet prejeli ss. zakramente za umirajoče, da bi popolnoma z Bogom zedinjeni pred sodnji stol Božji stopili. Žalost je presunila pošteno žavsko faro, ko v nedeljo jutro zvonov mili glas vernim naznani, da so duhovnega očeta zgubili. Duhovni bratje po dolgem in širokem so za rajnim žalovali kakor prijatelj pri smerti dobrega prijatelja. Zato so pa tudi rajnemu prav obilno zadnjo čast skazali. Če ravno je bil 19. t. m. strašen mraz pritisnil (15° celo — 20° R.), se je 29 mašnikov pri pogrebu rajnega častivrednega gospoda sošlo. Celjski opat mil. gosp. M. Vodušek so jih s škofovo kapo od farovža v cerkev spremljali. V cerkvi so se mertvaške obhajila (bilje) pele. Čast. g. Š. . . ., ravnatelj glav. šol so imeli govor, potem so mil. g. opat veliko mertvaško peto mašo služili. Braslovški dekan, 2 župnika in 2 gim. profesorja sta jim stregla. Po sv. maši se je pelo „Libera,“ potem se je vzdignilo truplo, da naj se pri sv. Kocijanu zraven njih prednika g. J. Duler ja v krilo merzle zem-

lje zagerne. Pokopališče je bilo skorej polno ljudi, ki so rajnega k grobu spremljali. Rajni g. V. Predonik († 1850) so bili prvi, J. Duler drugi, A. Plevnik tretji žavski fajmošter, ktere se že celjski opat pokopali. Bog jim daj večni mir in pokoj, večna luč naj jim sveti. *)

Iz sl. Bistrice. Že davno je donel v „Zg. Dan.“ močen glas, ki bi imel iz dremanja in spanja zbuditi vse katoličane, posebno pa kat. duhovne, katerih naj svetejša dolžnost je ravno zagovarjati in braniti sveto kat. cerkev. Vsak vidi, vsak duhoven lahko spozná in se tega vsak dan prepriča, da si z mirnim življenjem zanaprej ničesar več ne pridobimo, marveč se sami nasprotnikom v roke dajemo, kajti minuli so za duhovne tisti časi, da bi roke križem držali, sv. cerkev zane-marjali ter jo vladi po lastnem mnenju vladati dali. Ti časi so minuli in začelo se je bojevanje za stare pravice sv. cerkve. Pa kaj hočemo mi katoličani začeti in kaj doseči, ako naši nasprotniki v dobro vredenih rižah nam nasproti stojijo, mi pa, ne le da nismo organizirani, še edini nismo? Ravno to je žalostno in nevarno za nas. Zato krepko na noge! zdaj je še čas: — ako ga zamudimo, je lahko prepozno. Pa kako hočemo to začeti? Ker smo v državnem in deželnem zboru v preveliki manjšini, kakor da bi mogli na tem potu kaj doseči, ker je večina naših poslancev preliberalna, kakor da bi se na njih pomoč zanašati smeli, sploh ker malo upanja imamo, da bi deželni ali državni zbor naše cerkvene pravice branil, temveč se nove cerkvi nasprotne postave pripravljajo, nam ni družega storiti, kakor da svoje pravice po postavnem potu sami zagovarjamo in branimo. In ravno k temu nam dosti pripomore liberalna postava od 17. nov. 1857. — Ako tedaj tudi mi katoličani stranka ostati hočemo, ako nam je kaj mar za sv. vero in njeno braniteljico sv. cerkev, ako želimo, da nas mogočna nasprotna dobro vredena stranka vedno bolj in bolj ne podkopa in zadnjič ne pohrusta, je silno treba, da se tudi mi zedinimo in organiziramo. Zdaj tedaj ne gré več premišljevati, kdo kaj začne ali Kranjec ali Stajerec, ali škof ali kaplan, temuč začetnika je treba podpirati in v njegovem smislu, če je dobro, naprej delati. Tako, in le tako bo tudi kat. stranka moč postala, moč, zoper katero bodo zastoj mogočni liberalni viharji hruli, terdna skala, ktere divji valovi nove čre nikdar poderli ne bodo, posebno zategadel ne, ker oni brez Boga, mi pa z Bogom delamo. Zato na noge, mili bratje! — Kako naj se to zgodi, kako naj se zgoraj imenovana postava z dobrim vspohom porabi, to je že g. dr. Šuc pokazal, nekaj z besedo v „Danici“, nekaj, in to posebno očitno v djanju. Kar je slavni gospod v „Dan.“ nasvetoval, to je tudi izveršil, kajti že ima dvojno „kat. društvo“ okoli našega mestica ustanovljeno, kateri mesca svečana svoje delovanje začnete. Kako se je to zgodilo in koliko zavir je imenovani gospod pri tem imel, je „Vaterland“ na tenko popisal. Vkljub vsemu nasprotovanju je vendar g. J. Šuc dvojno kat. društvo ustanovil, katero vse dobro obeta; pa tudi tretje, akoravno zavoljo prevelicega nasprotovanja nekoliko slabejše, ne bo brez koristi ostalo. Res čudne reči so se o nasprotnikih že slisale, pa iz vsega se vidi le njih nevednost in nespamet. Ker drugači temu tega niso mogli ubraniti, so jeli toževati. Tožba za tožbo je romala v Maribor k c. kr. okrajnemu glavarstvu in k mil. knezu škofu; pa — bile so bob v steno; vse so od tod zopet v slavno Bistrico se vračale. Imamo namreč v mil. knezoškofu mogočno podporo vsega katoliškega gibanja, pri katerem nas še celo svoje pomoči zagotavljajo, — in v kratkem bomo še več o tem zvedili. Slava jim! Ker tedaj v Mariboru

*) Drugo bi se dalo o kaki drugi priliki primerno razložiti. Vr.

umni Bistričani kaj opravili niso, kaj jim je bilo storiti? Zdaj pa v kriminal s kaplanom! Rečeno, storjeno; noč in dan so se pisali zapisniki, iz katerih so se potem tri tožbe zoper kaplana napravile in sodnji predložile. Ravno pretekli petek je bila obravnava pri sodnji. Že veliko število prič, med katerimi so bili dohtarji in duhovni, je sodnika in tožnika osupnilo. Perva tožba, vložena od mestnega župana, je bila zavoljo razžaljene časti. G. Šuc, akoravno podpisan od izverstnega zagovornika dr. Ipavica, je zapisnik večidel sam narekoval, in viditi je bilo, da zatoženec bolje §§ pozna, kakor vsi Bistričani. Zapisnik je bil prav za prav tožba zoper župana samega. G. sodnik zadnjič po končani razpravi tožnika z zatožencem po postavi spravljati začne, rekoč: „Kakor g. župan vidite iz zagovarjanja g. kaplana in iz obnašanja nazočih prič, katerih še sicer nisem zaslišal, iz vaše tožbe ne bo nič, svetujem vam, kakor prijatelj, da od tožbe odstopite.“ Tožnik tirja, naj bi zatoženec prvo stopinjo storil, sodnik pa to zahtevanje odbija, dokler g. Ipavica ne nasvetuje, naj g. kaplan reče, da je to, kar je izrekel, le objektivno mislil, in da ni osebe županove razžaliti hotel, kajti, kar je njemu, to bi vsakemu rekel, kateri bi kaj takega storil. — S tem je bil mestni župan zadovoljen in je tožbo nazaj vzel. — To sem le zatega del bolj obširno popisal, ker Bistričani laž trosijo, da je g. Šuc župana odpušanja prosil. To pa, kar je g. Šuc izrekel, mu nikakor ni v nečast, kajti ravno to je bil svojemu dobremu imenu dolžen, ker bi gotovo bilo razžaljenje, ako bi se kdo prederznil le misliti, da je g. Šuc hotel koga razžaliti. — V drugi tožbi, vloženi od župana iz gornje Bistrice, je bil g. Šuc celo nekriv spoznan. To je tisti nesrečni petek, ki je Bistričanom vse veselje pogubil. — Iz tega naj bi vsi spoznali, da je mogoče kat. društva vstanavljati, in da je vse sovražno nasprotovanje le pomoč, da se katoliška zavest med ljudstvom bolj obuja in terdna prihaja.

Tega smo bistriški katoličani prepričani. Bog daj, da bi se tega vsi Slovenci prepričali. Katoliške društva so tedaj mogoče, zato mili bratje, na noge, začnimo tako delati, in postali bomo moč, zmaga bo naša!*)

V Gorici gg. bogoslovci pripravljajo spominico za sv. Očeta, kakor se sliši. — „Domovina“ dobi menda tiskarsko pravdo zavoljo žaljenja poštenja. —

V Terstu je 28. u. m. pogorel kolodvor; bil je strašansko ogenj, pogorelo silo blaga, špirita itd. Kacega pol milijona škode je.

Razgled po svetu.

Dunajski mestnjani so tako dolgo iskali vodja za svoj pedagogium, da so ga bili našli, protestanta dr. Dittes-a. In zdaj jim sam pripoveduje, koga so našli! Hotel je — protestant med katoličani — duhovne čisto iz šole odpraviti; terdil je, da vera v čudeže, v neomadežano spočetje, v sv. Rešnje telo se ne zлага z novejši pedagogiko! Tako pedagogiko je tedaj protestant prinesel z nemškega. Taki mož je perva oseba na rejšnici za učitelje v stolnem mestu našega cesarstva; prostomišljaki pa zložno pisarijo, da za vero mervice nevarnosti ni!

Jutrovska reč. Mislimo in govorilo se je dozdej vseskozi, da Greciji za herbtom je Rusija; zdaj pa je bojda namesto Rusije Amerika stopila. Pravijo, da je Grecija zveznim državam za njih pomoč zoper Turka obljubila otok v Arhipelagu. Znana je prijaznost med Ameriko in Rusijo; in da bode rovarska Italija na ravno

*) O tretji tožbi se zdaj nič ne sliši, snabiti ste jim prvi dve za nohti zašli, da tedaj tretjo pustijo.

ta zvonec bila, je očitno. K temu pa še Prus, in — moč imajo dost veliko. Sicer pa je misliti, da utegne še mir za zdaj obviseti, ker pravijo novejši naznanila, da so 4 greški ministri za pariške sklepe, in le trije zoper nje. —

V Burgos-u na Španjskem je ljudstvo Guttierrez-a poglavarja v stolni cerkvi v pričo vikšega škofa in duhovstva potolklo in iz cerkve verglo, ki je bil od ministrov poslan, da bi bil cerkvene zaklade in dragotine popisal in poropal. Strašen rop! Strašna moritev! O tacih rečeh se pa v začetku veči del veliko laže in kvasi; kadar se resnica dožene, bomo bolj natanko naznanili. Judje in razni „tagblattarji“ so svojo navadno in vsakdanjo nalogo že spolnili, spahnili morijo na duhovstvo, mnihe, „z železnimi pestmi tolkli po ultramontanah“ itd. Roparji, se vè, so pa kar pošteni „liberalci!“ —

Na jugu, ako je časnikom verjeti, se vse na vojsko pripravlja, Turčija ne manj kakor Grecija, Romanija itd.; samosvojnost Romanije in oprostenje Bulgarije je menda naj prvo namenjeno. Ako bi Avstrija in zapadne moči se vtikale, bi neki romano-ruska vojna iskala Sedmograjsko vzeti. Črni gori pripisujejo, da ima Hercegovino in Bosno v rogovilstvo spraviti in sploh nalogo prevzeti, ki se je poprej Serbii prilastovala. —

Razne novice. Iz Češkega se poznejši čas zopet obilniše preseljujejo na Rusovsko, tako n. pr. undan njih 70 iz bloviškega okraja in veliko družih (menda zavoljo preobilnih blagrov v domačiji). — Izmed blizo 20 milijonov cislajtanskih prebivavcev je bilo dozdej celih 12 civilnih zakonov, — to je menda znamenje, kako silno potrebna je bila ta naprava. — Gospôska zbornica v deržavnem zboru je priterdila zbornici poslancev, da naj se napravijo porotne sodbe, pri katerih bodo priseženi možje sodbo izrekovali. —

Duhovske spremembe.

V lavantinski škofii. Pervi mesec novega leta je bil osodepoln za škofijo. Umerli so čč. gg.: Ant. Tofant, fajm. v Monšbergi; Ant. Plevnik, fajm. v Žavcu; Juri Regula, fajm. v Tinjah; P. Maks Majerič, minorit in oskerbnik slov. duhovnije v Ptuj; Drag. Šavperl, kaplan pri Novi cerkvi, in Drag. Rataj v pokoju v Šmarjem. R. I. P. — Duhovnijo v Terbovljah je dobil č. g. Stagoj, prej kurat pri sv. Miklavžu. — Prestavljena sta čč. gg.: Jož. Lipold, bogosl. dokt., za perva kapl. k Novi cerkvi; Vinc. Geršak, na Vrasko za prv. kapl.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. L. V. 1 cek. Iz Martinega verha neimenovan 1 gl. Iz bele Kranje na sv. Frančiška Salez. dan N.: „V veči počeeenje Božje, ljube Matere naše Marije in sv. Ignacija, da bi se tudi moj namen dopolnil, 5 gld. za sv. Očeta in 5 gld. za mil. škofa Mraka. †† 100 gl. avst. v. za p. i. gosp. škofa Ign. Mraka. Ravno ta za zlato mašo sv. Očetu 26 gl. 15 kr. v kuponih. — Za sv. Očeta o petdesetletnici, da bi še dolgo vladali, da bi sovražniki ne zmagali, in za srečno zadnjo uro 2 gld. 30 kr. — Iz Polhovega gradca o neki priložnosti 6 gg. duhovnov 6 gld. za p. i. škofa Ign. Mraka. — Iz neznane roke: „V Božjo čast, v moje zveličanje, za duše v vicah, nov. mil. škofu Ign. Mraku:“ dva velika zlata po 4 zl. —

Za afrik. misijon. L. V. 1 gl. sr. Iz Martin. verha neimen. 1 gl. — in za Sveto deželo 1 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. L. Gr.: Ravnokar odšel odgovor po pošti. — G. B. v P.: Šerčna hvala; se bo zgodilo. — G. Mart. Br.: Zastran Dan. odpr. naznanjeno. — G. V. v G.: Prav vstregli, in zbudili ste nam dobre misli; hvala! — G. —rr.— v Br.: Prav hvaležno prejeli. —